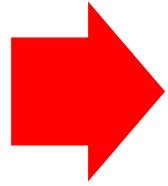

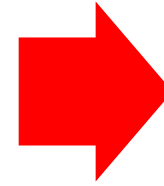
УРСР на початку десталінізації

Україна в умовах десталінізації

1953 р.

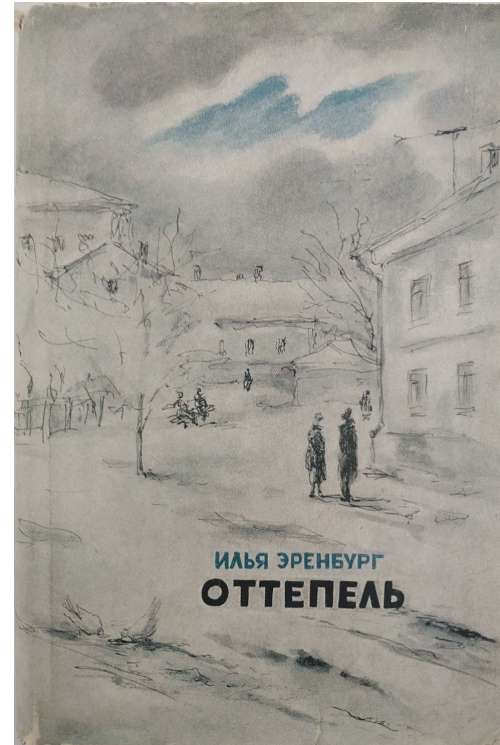
смерть Й.
Сталіна

початок
«відлиги»

Члени ЦК КПРС несуть труну з тілом Сталіна. Після смерті вождя почалася боротьба його оточення за владу, що завершилася *стратою Л.Берії* за звинуваченням у змові з метою захоплення влади та *усуненням* з «владного олімпу» *Г.Маленкова*, пониженого з посади секретаря ЦК КПРС до заступника глави уряду СРСР. Перемогу у цій боротьбі отримав *Микита Хрущов*

Повість російського письменника Іллі Еренбурга «Відлига», назва якої дала назву цілому історичному періоду

«Відлига» - покращення морально-психологічної атмосфери, *зникнення* відчуття постійного *страху* в СРСР в період перебування *М. Хрущова* на чолі СРСР

Україна в умовах десталінізації

«Відлига»

лібералізація суспільно-політичного життя

розширення прав
УРСР

Микита Хрущов під час візиту до Східного Берліну в серпні 1957 року, де його зустрічали як повноцінного главу СРСР

Лібералізація - курс на *пом'якшення* політичного режиму, пов'язаний із обранням Микити Хрущова на посаду Першого секретаря ЦК КПРС та початком *курсу на реформування* сталінського режиму

Лібералізація суспільно-політичного життя

Наслідки процесу лібералізації

заклики (часом декларативні) до відновлення «соціалістичної законності»

послаблення ідеологічного контролю

припинення масових репресій

Микита Хрущов, Микола Булганін і Лазар Каганович на похороні Йосипа Сталіна, 6 березня 1953 року

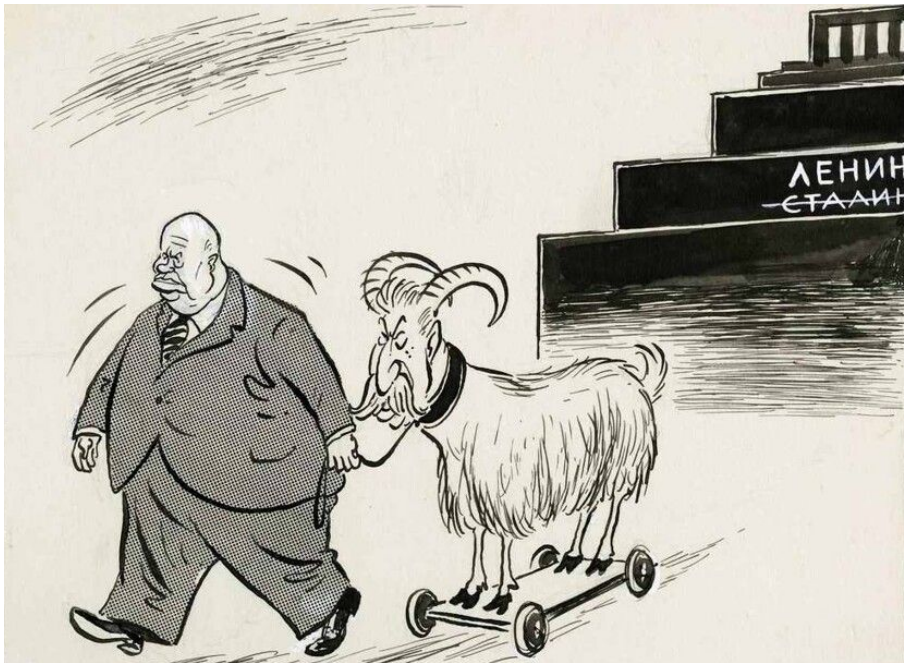
Микита Хрущов, Москва, 1960 рік. Не зважаючи на певні послаблення, радянські люди не могли прочитати твори десятків письменників, репресованих радянською владою, адже Головліт (Головне управління у справах літератури та видавництва) СРСР періодично видавав «Зведений список книг, які підлягають виключенню з бібліотек і книготорговельної мережі»

Лібералізація суспільно-політичного життя

Наслідки політики
лібералізації

десталінізації

*відмова
сталінських методів*

«Цап-відбувайло із кремлівського стійла». Карикатура. 1961 р.

Карикатура, знайдена в архіві документів ОУН, що були закопані у бідоні. На ній зображено Сталіна у вигляді чорта і підпис: «Каже Федь до Богдана / Наш вождь закурился, / Бо у партію рабів / Ніхто не зловився». В СРСР за часів М.Хрущова була продовжена заборона на політичні карикатури, якщо у них фігурувала радянська, а не «капіталістична» дійсність

Лібералізація суспільно-політичного життя

*українців
керівні*

**Розширення
прав УРСР**

*активізація
міжнародній*

розширення

КПУ

**Олексій
Кириченко** —
перший
секретар ЦК
КПУ, перший
етнічний
українець,
який очолив
Комуністичну
партію
України

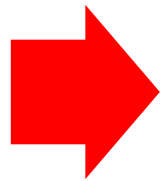
Микита Хрущов добре
володів українською
мовою, поважав
Володимира
Винниченка і
прислухався до думок
дружини-українки
Ніни Хрущової

Микита Хрущов
в українській
вишиванці під
час візиту до
Казахстану.
Кустанайська
область, липень
1956 року

Зміни адміністративно-територіального устрою

Передумова

проведення у 1954 р.
заходів у зв'язку з
300-річчям
входження України до
складу Росії

пропагування *ідеї*
возз'єднання двох
братських народів

Пам'ятник Богдану Хмельницькому в місті Любомлі Волинської області, який був встановлений у 1954 році

У цей час масово виходили наукові, науково-популярні й художні твори, в яких прославлялося українське козацтво, Богдан Хмельницький та Переяславська рада. У низці міст були споруджені пам'ятники українському гетьману

Концерт у Полтаві на честь «возз'єднання» України з Росією. Фото. 1954 р.

Зміни адміністративно-територіального устрою

Адміністративно-територіальні зміни

1954 р.

створення
Черкаської
області

перейменування
Проскурова у
Хмельницький

перейменування
Кам'янець-Подільської
області у
Хмельницьку

включення
Ізмаїльської
області до
складу
Одеської

Зміни адміністративно-територіального устрою

Основною причиною ліквідації Дрогобицької області послужив суб'єктивний, не обґрунтований на економічних розрахунках волюнтаристський підхід тодішнього керівництва СРСР та УРСР до проблем розвитку регіону

Адміністративно-територіальні зміни

1959-1988 рр.

входження *Дрогобицької* області до складу *Львівської*

перейменування Станіславської області в *Івано-Франківську*

перехід території зі складу *Миколаївської* області до *Херсонської*

Погруддя Івана Франка на вулиці Івана Франка. Івано-Франківськ. Сучасний вигляд

Зміни адміністративно-територіального устрою

Входження Кримської області до складу УРСР

1954 р.

Монумент на честь 300-річчя «возз'єднання» України і Росії в Переяславі-Хмельницькому, 1961 рік. Радянська пропаганда трактувала перехід Криму до складу УРСР як подарунок Росії «братньому» українському народові

Офіційна
причина

проголошення Криму
«подарунком» Україні з боку Росії
внаслідок пропагування *ідеї возз'єднання* двох братських народів у
зв'язку з 300-річчям входження
України до складу Росії

Зміни адміністративно-територіального устрою

Входження Кримської області до складу УРСР

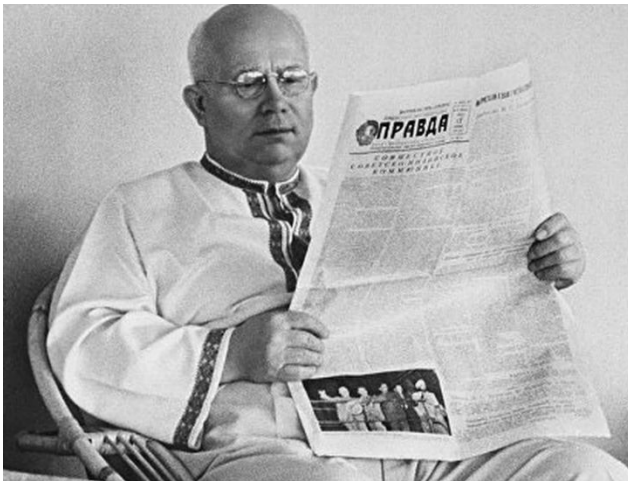
Причини

*історичних
зв'язків*

господарський занепад

*нездатність
переселенців з Росії*

Микита
Хрущов читає
газету
«Правда»,
1956 рік

Микита Хрущов і Петро
Шелест на відкритті
Північно-Кримського
каналу в жовтні 1963 року

Зміни адміністративно-територіального устрою

Входження Кримської області до складу УРСР

Мета

- **перекладення на Україну** вирішення соціально-економічних **проблем Криму**

Особливості

- юридичною підставою став **указ Президії Верховної Ради СРСР від 19 лютого 1954 р.**

Гідротехнічну споруду (Північно-Кримський канал), позначену на картосхемі червоною лінією, зведено в УРСР з метою **поліпшення економічного стану півострова** для забезпечення **Кримського півострова прісною водою**

Указ Президії Верховної Ради СРСР «Про передачу Кримської області зі складу РРФСР до складу УРСР»

Зміни адміністративно-територіального устрою

Входження Кримської області до складу УРСР

Н
а
с
лі
д
к
и

зміна *адміністративно-територіального* устрою УРСР

швидке *економічне піднесення*

зміна національного складу жителів півострова за рахунок переселенців з Росії

Автовокзал у Ялті збудований 1966 року працівниками Міністерства автотранспорту і шосейних шляхів УРСР

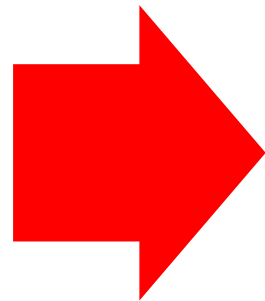

Бригада переселенців у Крим із Белгорода

Зміни адміністративно-територіального устрою

Входження Кримської області до складу УРСР

Значення

завершення процесу
формування *сучасних*
кордонів України

Скульптура Микити Хрущова в Криму, яку встановили в 2013 році, й котру офіційно називають «Кримчанином на відпочинку». Парк на території селища міського типу Партеніт, яке підпорядковане Алуштинській міській раді

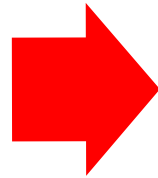
Микита Хрущов серед відпочивальників у санаторії «Дніпро» в Гаспрі, 4 вересня 1956 року

Зміни в управлінні господарством

Збільшення державних закупівельних цін на продукцію сільського господарства

Розвиток сільського господарства

посилення матеріальної зацікавленості селян у суспільному виробництві

М.Хрущов інспектує сільське господарство, 1959 р.

Машини із зерном нового врожаю у дворі колгоспу «Шлях Леніна» Володимир-Волинського району Волинської області, 18 червня 1961 року

Зміни в управлінні господарством

Розвиток сільського господарства

пенсій

*паспортів
частині*

зарплати

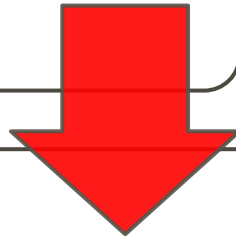
Начальниця паспортного столу Мар'їнського райвідділу міліції старший лейтенант Слюсарєва З. Д. і старший оперуповноважений карного розшуку старший лейтенант Жупій У.М. перевіряють облікові картки, смт. Мар'їнка, Сталінської (Донецької) області, 4 вересня 1960 року

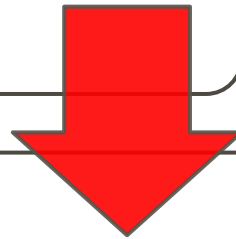
Голова колгоспу «Червоний партизан» Ковельського району Волинської області Стасюк О. К. вручає доярці Шереватій Г. свідоцтво про занесення її імені до Книги пошани, 12 вересня 1961 року

Зміни в управлінні господарством

*укрупнення
колгоспів*

неперспективних

занепад

Розвиток сільського господарства

Поширена
сільськогосподарська техніка
в тогочасних колгоспах

Селяни колгоспу «Червоний хлібороб» на Київщині
схвалюють виступ М. Хрущова на 15-й сесії Генеральної
Асамблеї ООН. 1960 р.

Зміни в управлінні господарством

Ліквідація машинно-транспортних станцій (МТС)

передача
техніки
колгоспам

удар по
фінансовому
становищі
колгоспів

Наступ на
присадибні ділянки
селян

вилучення корів
у колгоспників

скорочення
обсягів
продукції, що
надходила в
базарну
торгівлю

Розвиток сільського господарства

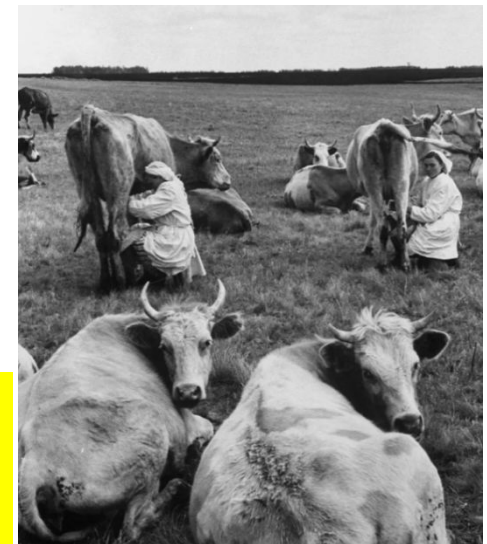

КОЛХОЗНОЙ КОРОВЕ-ЗАБОТУ И ЛАСКУ!

Колгоспній корові – піклування й ласку!
Плакат Б.
Білопольського. 1956 р.

Снігозбиральний комбайн
(системи Недбайлівської МТС)
(1956 р.). Карикатура, журнал
«Перець»

Радянські
колгоспниці
доють корів,
1958 рік

Зміни в управлінні господарством

Розвиток сільського господарства

Хрущовські «надпрограми»

Освоєння цілини

освоєння цілинних і перелогових земель у районах *Казахстану, Сибіру, Уралу й Північного Кавказу*

свідчення *екстенсивного* способу ведення господарювання

Перший хліб цілини. 1961 р.

Піднімай цілину!
Плакат В. Ліванова.
1954 р.

Проводи молоді Херсонщини на цілинні землі

Члени комсомольсько-молодіжної тракторної бригади

Зміни в управлінні господарством

Розвиток сільського господарства

*виїзд з України «на
цілину» великої
кількості молодих і
перспективних
спеціалістів*

Хрущовські «надпрограми»

*короткотривалий
господарський
ефект, що призвів
до зменшення
врожаїв*

Проводи молодих ентузіастів Полтавщини на цілинні землі. Фото. 1954 р.

**Наслідки
освоєння
цілинних
земель**

Зберемо на цілині багатий урожай!. Плакат В. Корецького, К. Іванова. 1954 р.

Лібералізація суспільно-політичного життя

1953–1954 р.
р.

Повстання політичних в'язнів у сталінських концтаборах

«Смерть Сталіна давала якісь надії, а тут, замість кращого, нас почали стріляти»

Лагпункт інвалідів на Колимі. Табір, відомий в народі як «*Коліма*» розташовувався в районі Магадана і мав назву «*Берлаг*» («*Береговий табір*» (російською мовою «*лагерь*»))

Передумови

смерть Й.
Сталіна

початок загальної
лібералізації суспільно-
політичного життя

Лібералізація суспільно-політичного життя

Повстання політичних в'язнів у сталінських концтаборах

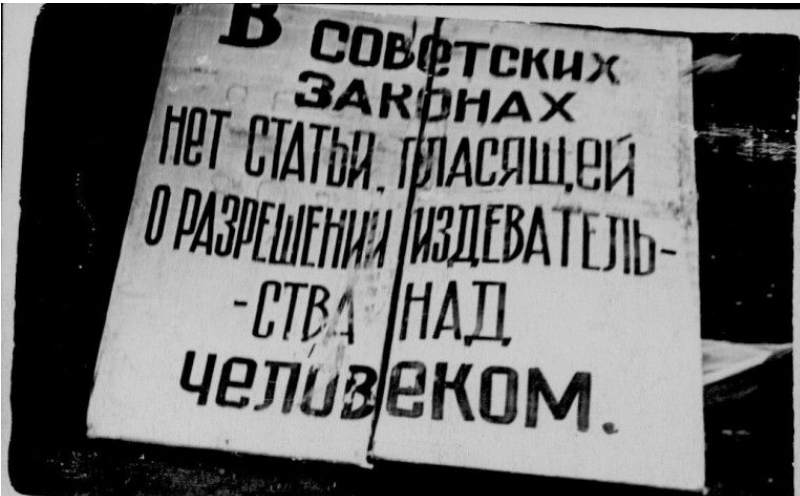
Особливості повстань

проти
порушення

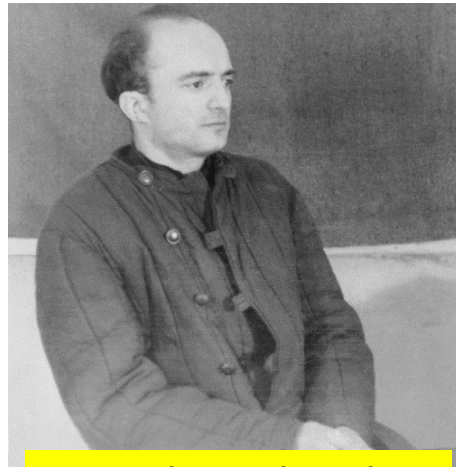
Норильську,
Воркуті, Кенгірі

ініціативи

за
ОУН
УПА

Плакати та листівки, виготовлені учасниками повстання

Один із організаторів Норильського повстання
Євген Грицяк

Ніна Петрич, активістка 6-ї зони, єдиного жіночого табору в Норильську

Лібералізація суспільно-політичного життя

Повстання політичних в'язнів у сталінських концтаборах

Нас
лідк
и
пов
ста
нь

придушення повстань

початок *кризи* системи
трудових таборів

*припинення масових
репресій* в СРСР

Табірний цвинтар Мінлагу, під табличками поховані безіменні в'язні

Українські політв'язні під час роботи на кам'яному кар'єрі, 1955 рік

Лібералізація суспільно-політичного життя

Повстання політичних в'язнів у сталінських концтаборах

Наслідки повстань

~~ГУЛАБ~~

ліквідація ГУТабу у
1960 р.

~~ГУЛАБ~~

збереження мережі
тюрем і таборів після
ліквідації ГУТабу

Фрагменти пам'ятника в'язням Норильська під горою Шмідта

Лагпункт біля копалень ім. Матросова (до 1953 р. називалася ім. Берії), спец табір № 5 - Берлаг (Колима), 1956 р.